

Liliana Zascheievici
Nicoleta-Laura Crețu
Elena-Violeta Hera
Elena-Lucia Bălan
Cristina Ștefan
Adriana-Nicoleta Sora
Adrian-Gabriel Horvat

Educație socială

Manual pentru clasa a VII-a

Introducere	4
Structura manualului	5

Unitatea 1

SISTEMUL POLITIC ÎN ROMÂNIA 7

1. Sistemul politic în România	8
2. Drepturile omului	10
3. Forme de guvernământ și regimuri politice	16
4. Constituția, principii constituționale	20
5. Principii și instituții democratice	26
5.1. Statul democratic și principiul pluralismului: dreptul de asociere și partidele politice	28
5.2. Statul democratic și principiul separării puterilor. Autoritățile statului	32
5.3. A. Autoritatea legislativă	34
5.3. B. Executivul	36
5.3. C. Autoritatea judecătorească	38
5.3. D. Președintele României	40
5.4. Statul de drept	42
<i>Recapitulare</i>	44
<i>Evaluare</i>	45
Artă democratică	46

Unitatea 2

RAPORTUL CETĂȚENI – AUTORITĂȚI. DREPTURI ȘI RESPONSABILITĂȚI CETĂȚENEȘTI ÎN SOCIETATEA DEMOCRATICĂ 47

2. A. Domnia legii și puterea cetățenilor	48
1. Domnia legii și puterea cetățenilor	48
2. Procesul de elaborare a legilor; participarea cetățenilor la elaborarea legislației	50
3. Drepturile și libertățile cetățenești și respectarea legilor. Limite ale libertății	54

4. Justiția ca instituție de apărare și de înfăptuire a dreptății. Egalitatea în fața legii și accesul la justiție al cetățenilor	56
5. Copilul în procesul judiciar; delincvența juvenilă; consecințe ale nerespectării legii	60
2. B. Drepturi și responsabilități cetățenești în societatea democratică	66
1. Rolul cetățeniei active în democrațiile participative	66
2. Alegerile și votul într-o societate democratică	68
3. Societatea civilă și inițiativa civică în comunitatea locală	70
4. Rolul îndeplinit de mass-media în societate și în formarea opiniei publice	72
<i>Recapitulare</i>	74
<i>Evaluare</i>	75
Artă democratică	76

Unitatea 3

PROIECTUL EDUCAȚIONAL DEDICAT PROBLEMELOR COMUNITĂȚII EDUCAȚIONALE/LOCALE 77

1. Alegerea temei de proiect	78
2. Elaborarea fișei de proiect	80
3. Derularea proiectului	84
4. Evaluarea proiectului	86
<i>Recapitulare finală</i>	89
1. Sistemul politic în România	89
2. A. Domnia legilor și puterea cetățenilor	91
2. B. Drepturi și responsabilități cetățenești în societatea democratică	92
<i>Evaluare finală</i>	93
Indicații și soluții de rezolvare a unor exerciții	95

1. SISTEMUL POLITIC ÎN ROMÂNIA

Explorarea termenilor-cheie

Până în perioada modernă, cele mai multe guvernări au avut caracter despotice. Împăratul, regele sau domnitorul puteau hotărî orice cu privire la supușii lor: cine și ce terenuri primește, cine și ce funcții are, cine este vinovat într-o situație și cum să fie pedepsit. Aceste regimuri se numeau **monarhii absolutiste** și se deosebeau radical de democrațiile actuale prin faptul că, în afara conducătorilor, toți ceilalți supuși erau lipsiți de drepturi și de apărare în fața deciziilor nedrepte și, de multe ori, crude ale celor care conduceau.

Democrațiile, așa cum le cunoaștem astăzi, au apărut în perioada modernă și sunt regimuri politice în care nu există stăpâni și supuși, ci doar cetățeni, adică persoane înzestrate cu drepturi, care își aleg reprezentanții în instituții precum: guvern, parlament, președinție.

România este, din punct de vedere politic, adică din perspectiva modului în care se organizează instituțiile care guvernează țara, o **republică semiprezidențială**, cu un regim de guvernare democratic.

Într-o republică semiprezidențială, șeful statului este ales direct de cetățeni o dată la patru sau la cinci ani în funcția de președinte, spre deosebire de monarhii – al căror conducător este un descendent al unei familii regale sau imperiale ce deține rolul de monarh pe viață – și de republicile parlamentare, în care șeful statului este ales de parlament.

În România, regimul de guvernare este unul democratic, întrucât respectă drepturile cetățenilor săi.

Dicționar

Sistem politic – modalitate de organizare a instituțiilor statului; din acest punct de vedere, România este o republică semiprezidențială, deoarece șeful statului este ales direct de către cetățeni, și nu de parlament, ca în republicile parlamentare.

Regim de guvernare – ansamblul de metode prin care se exercită puterea și tipurile de relații dintre stat și cetățeni.

Cetățean – persoană aparținând unui stat, care se bucură de drepturi civile și politice și care are anumite obligații față de acel stat.

PREȘEDINȚII ROMÂNIEI ÎN PERIOADA 1990–2024

Ion Iliescu

Emil Constantinescu

Traian Băsescu

Klaus Werner Iohannis

Aplicații

Completează pe caiet propozițiile de mai jos cu termenii potriviți:

- România este o republică ..., deoarece președintele este ales de ...
- Într-un regim democratic sunt respectate ...
- Cetățenii sunt persoane ce aparțin unui stat cărora le sunt recunoscute ... și față de care au ...
- Într-o republică având regim de guvernare democratic, președintele conduce statul pentru o perioadă limitată de timp, numită ...

1. Prezintă, în maximum cinci-șase rânduri, drepturile și obligațiile unui cetățean român.
2. Construiește trei argumente prin care să susții că România este un stat democratic.
3. Folosește un șablon pentru a desena conturul României. În interiorul conturului notează împreună cu colegul de bancă instituțiile pe care le consideră cele mai importante în România. Comparați harta voastră cu harta altei grupe pentru a vă completa lista de instituții cu altele la care nu v-ați gândit inițial.

Cetățenie activă

STUDIU DE CAZ

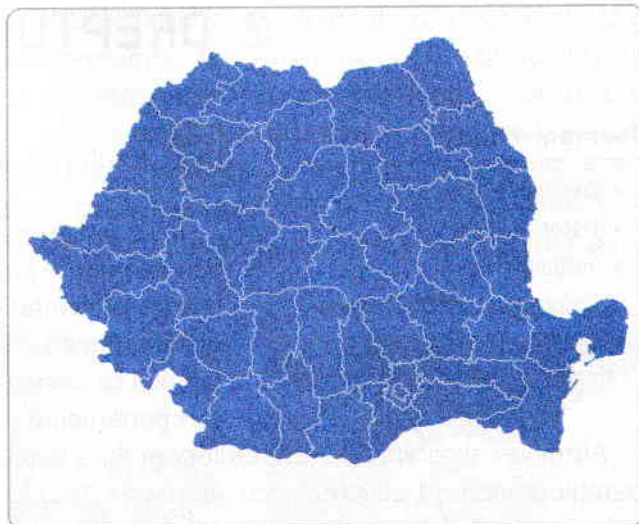
La orele de istorie ai învățat că sclavia, foarte răspândită în Antichitate, a cunoscut un declin lent în Evul Mediu, iar după descoperirea Americii (1492) și colonizarea ei cu europeni, sclavia și comerțul cu sclavi (vezi imaginea alăturată) au luat amploare, devenind o afacere foarte profitabilă. În lumea contemporană, sclavia este inacceptabilă; *Declarația Universală a Drepturilor Omului* (1948) interzice sclavia și comerțul cu sclavi.

Cu toate acestea, în Mauritania, aflată în nord-vestul Africii, deși legile de abolire a sclaviei au fost adoptate în 1981, în practică, folosirea sclavilor a devenit o infracțiune abia în 2007. Potrivit publicației britanice *The Guardian*, se estimează că încă mai există peste 90.000 de sclavi în țară, aproximativ 10–20% din populație trăind într-o formă sau alta de regim de sclavie.

- a) Numește două state în care, în anumite epoci istorice, sclavia era permisă de lege.
- b) Precizează care era statutul sclavului și ce drepturi avea stăpânul de sclavi asupra sclavilor săi.
- c) Explică motivul pentru care, în prezent, sclavia este considerată o infracțiune și este interzisă oficial în întreaga lume.
- d) Formulează un punct de vedere personal cu privire la persistența acestui fenomen în societatea contemporană.

Știi că ... ?

La 22 decembrie 1855, în Divanul Moldovei este votată în unanimitate legea prin care au fost eliberați și ultimii circa 5000 de romi aflați în robie pe domeniile boierilor.

Comerț cu sclavi în perioada colonială

Condițiile de viață ale romilor eliberați

2. DREPTURILE OMULUI

Termeni-cheie

- drepturile omului
- responsabilitate
- îndatoriri civice
- *Declarația Universală a Drepturilor Omului*

Explorarea termenilor-cheie

În societatea contemporană nu ne putem imagina viața fără posibilitatea de a ne pune în practică dorințele, de a călători liber unde dorim, de a asculta muzica preferată, de a accesa internetul sau de a ne exprima gândurile și opiniile, uneori chiar în mod public. Toate aceste acțiuni sunt posibile grație faptului că oamenii au drepturi, care le permit să aibă nestingherit anumite comportamente atâta vreme cât respectă, la rândul lor, drepturile semenilor.

Afirmarea și garantarea drepturilor omului a parcurs un drum lung până să devină normalitate în viața societăților omeneste, culminând cu adoptarea de către Organizația Națiunilor Unite (ONU), în decembrie 1948, a *Declarației Universale a Drepturilor Omului*. Acest document precizează drepturile și obligațiile oamenilor și constituie un act fundamental ale cărui principii trebuie să fie respectate de constituțiile și legile statelor.

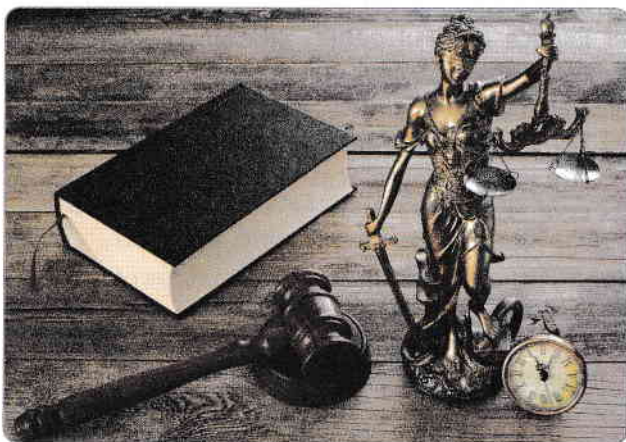
Garantarea drepturilor omului pornește de la premisa că fiecare ființă umană este valoroasă din punct de vedere moral, are demnitate proprie în calitate de ființă umană capabilă de a gândi, de a avea trăiri și de a avea conștiință; în virtutea acestor trăsături, oamenii sunt egali în fața legii și în drepturi, beneficiind de același tratament, fără părtinire sau discriminare. Astfel, drepturile se acordă în mod egal, indiferent de rasă, culoare a pielii, sex, religie, orientare politică, origine socială, avere, țară de apartenență sau alte trăsături care ar putea să diferențieze oamenii între ei.

Printre cele mai importante drepturi ale omului se află **dreptul la libertate**. Conform articolului 1 din *Declarația Universală a Drepturilor Omului*, „toate ființele umane se nasc libere”, iar potrivit articolului 3, „orice ființă umană are dreptul la viață, la libertate și la securitate”. Pe acest fond, se interzice sclavia, o practică larg răspândită de-a lungul istoriei omenirii.

Dreptul la libertate se răsfrânge și asupra altor comportamente ale ființelor umane. Astfel, remarcăm dreptul la libertatea de gândire, de conștiință, de opinie, precum și dreptul la libera exprimare a acestora, atât în viața privată (în cercul de apropiați și prieteni), cât și în mod public, în discuții, dezbateri, articole în mass-media, pe internet etc.

De asemenea, libertatea include dreptul de a călători și de a te stabili într-un alt stat, precum și dreptul de a-ți schimba cetățenia. În planul vieții private, libertatea include dreptul de a-ți întemeia o familie, alegându-ți în mod liber partenerul.

O altă categorie de drepturi le include pe cele juridice, printre care se numără **egalitatea și dreptul la o protecție egală în fața legii** pentru toți oamenii, indiferent de statutul social, de apartenența etnică sau de avere, printre altele. În acest plan, se asigură accesul

IBDIS

We know

la justiție în mod egal tuturor persoanelor, în cazul în care le-a fost încălcat vreun drept sau a fost încălcată o lege care să le afecteze interesele. De asemenea, se asigură prezumția de nevinovăție oricărei persoane care este acuzată de comiterea unei infracțiuni, până când vinovăția este demonstrată pe baza unui proces corect.

Din punct de vedere politic, oamenii au atât **dreptul de a-și alege conducătorii** în cadrul unor alegeri libere, corecte, cât și dreptul de a fi aleși într-o funcție publică, dacă își doresc și întreprind demersurile legale necesare pentru a candida la o astfel de funcție. Viața politică se bazează pe dreptul de asociere al oamenilor, care își pot înființa astfel partide care să reprezinte interesele diferitelor grupuri sociale și care să concureze pentru a ajunge la conducerea statului.

Asigurarea bunăstării oamenilor nu ar fi posibilă fără menținerea unor drepturi economice, dintre care foarte important este **dreptul la proprietate privată**. Acesta se referă la deținerea uneia sau mai multor locuințe, terenuri, bunuri materiale sau non-materiale de diverse feluri. De asemenea, toți oamenii au **dreptul la muncă**, prin intermediul căreia să își asigure bunurile necesare traiului, satisfacerii nevoilor și dezvoltării personalității; în cazul în care, din diverse cauze naturale sau în urma unor accidente, oamenii își pierd capacitatea de muncă, aceștia au dreptul la ajutoare din partea statului care să le asigure mijloacele de subsistență.

Un alt drept foarte important este **dreptul la educație**, care să asigure dezvoltarea personalității umane în spiritul valorilor democratice și formarea pentru diferite profesii prin care oamenii să își exercite dreptul la muncă.

Drepturile sunt însoțite însă și de **îndatoriri** și de **responsabilitate** față de comunitate. În acest sens, articolul 29 din *Declarația Universală a Drepturilor Omului*, alineatul 1, prevede următoarele: „Orice persoană are îndatoriri față de colectivitate, deoarece numai în cadrul acesteia este posibilă dezvoltarea liberă și deplină a personalității sale”. Astfel, fiecare om are datoria de a respecta drepturile semenilor, ale celorlalți membri ai comunității din care face parte și de a respecta și promova principiile specifice unei societăți democratice. Dacă vreți să fiți respectați, trebuie, la rândul vostru, să îi respectați pe ceilalți și să vă comportați față de ei în societate așa cum ați dori și voi să fiți tratați.

1. „De 13 ani, RIUF – The Romanian International University Fair (Târgul Internațional Român al Universităților), cel mai mare târg internațional de universități din Europa de Sud-Est, este locul în care peste 220 000 de elevi, studenți, profesori și părinți au ajuns față în față cu reprezentanții a peste 150 de universități din întreaga lume. Mai mult de 4000 de elevi pleacă anual la studii în străinătate.”

Textul de mai sus se referă la mai multe drepturi fundamentale ale omului.

- a) **Lucrați în perechi.** Numiți două drepturi ale omului la care credeți că face referire textul.
- b) Fiecare elev formulează și transmite colegului său câte un argument pentru a susține cele două drepturi identificate.

2. Formați două echipe de elevi (echipa pro și echipa contra) și urmăriți două ediții ale emisiunii TV „Visuri la cheie”. Formulați pe echipe argumente pro/argumente contra în cadrul unei dezbateri pe tema: „Fiecare om are dreptul la o locuință decentă”.

3. Cu privire la „semnalarea unei situații de violență asupra copilului”, pe site-ul www.asistentasociala6.ro întâlnim precizarea: „Semnalarea suspiciunii sau a situației de violență poate fi făcută de către copilul-victimă sau de orice persoană care intră în contact cu acesta, în mediul familial, comunitar sau profesional”.

Pornind de la citatul de mai sus, formulați o opinie cu privire la cine și cum trebuie să protejeze copilul față de situațiile de violență.

4. Constituția României, la articolul 41 – Munca și protecția socială a muncii, precizează:

„(1) Dreptul la muncă nu poate fi îngrădit. Alegerea profesiei, a meseriei sau a ocupației, precum și a locului de muncă este liberă”.

Împreună cu colegul de bancă, scrieți un articol de jumătate de pagină în care să evidențiați importanța asigurării dreptului la alegere liberă a profesiei.

5. Drepturile omului trebuie înțelese ca fiind însoțite și de responsabilități. În acest sens, comunitățile impun reguli care trebuie respectate. Să ne gândim la o regulă elementară de tipul: „Traversează strada numai prin locurile special amenajate și semnalizate prin indicatoare sau marcaje!”

Cum apreciați o astfel de obligație? Vi se pare justificată? De ce? Susțineți explicația cu un exemplu.

